

C

R

D

S

D.

Sun

M.

Litter

THESES INAUGURALES,
de,

CRIMINE MAGIÆ

quas

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO
SCEPTRI BORVSSICI ET BRANDENBUR-
GICI HEREDE &c. &c.

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA,
Ex decreto Illustris Facultatis Iuridicæ

PRAESIDE

D. CHRISTIANO THOMASIO, Icto
REG. MAI. BORVSS. CONSIL. PROF. PVBL. & h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

Summos in vtroque iure honores & DOCTORALIA
priuilegia legitime consequendi,

IN AUDITORIO MAIORI,

Horis Ante- & Pomeridianis

Solemni Eruditorum disquisitioni submittit

M. IOANNES *Reiche* / Amplifs. Ordinis
Philosophici Adiunctus.

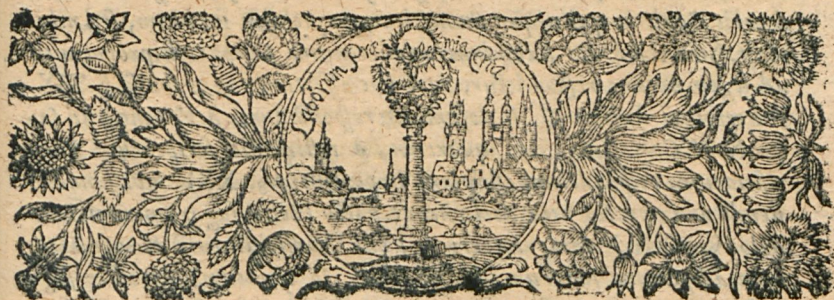
ad D. 12. Novembr. 1730 cc cl.

HALAE MAGDEBURGICAE,

Litteris CHRISTOPH. SALFELDII, REGIMIN. REG. BORVSS. Typogr.

05H755

(S V M M A R I A .

Intritus. §. I. Fabulis de magis & sagis referta sunt scripta Vi-
rum celeberrimorum tam Catholicorum, quam Protestantium. §. II.
Autores, qui defenderunt non dari magic crimen, imprimis Jo-
annes Wierus, Antonius van Dale, & Balthasar Beckerus. §. III.
Commendatur Autor Cautionis criminalis de processibus contra sa-
gas. §. IV. Qui tamen cum se Catholicum esse fingit, multa reli-
quit industria aliorum. §. V. Concedimus dari diabolum cumque
operari in improbis; negamus tamen dari crimen magic. §. VI. Dif-
ferentia inter hypothesein nostram, Beckeri, & vulgarem. Definitio
diaboli. §. VII. Beckeri & nostra hypotheseis vindicata à suspicio-
ne Atheismi. §. VIII. Magia olim denotavit quamcunque scientiam
occultatam. §. IX. Non sermo est de magiâ naturali aut artificia-
li, sed de demoniacâ, §. X. cujus definitio à plerisque inconve-
nienter omissa, §. XI. proponitur. §. XII. Affirmanti dari crimen
magic incumbere probationem, non nobis. §. XIII. Argumenta
Carpzovii pro existentia magic cum responsionibus nostris. Ad pri-
mum: Jure divino debere magos interfici. Respondetur, magos
ibi non puniri propter pactum cum diabolo, sed propter idololatriam.
§. XIV. Satisfit Carpzovio excipienti legem divinam non loqui so-
lum de veneficis. §. XV. Nova objectio de magis Pharaonis, quod
illi pacta cum Diabolo habuerint, resolvitur. §. XVI. De sagâ Sa-

*muellem evocante, item de Manasse. §. XVII. Pythouissa in Endor
 decepit Saulem, qui neque Samuelem, neque ejus umbram, sed nihil
 vidit. §. XIX. Ad secundum argumentum Carpzovii provocantis
 ad legem naturæ respondetur, eum hoc assertum non probasse. §. XIX.
 Ad tertium à Jure Civili desumptum respondetur, à Veneficis ad sa-
 gas N. V. C. §. XX. Ad quartum, à testimonio scriptorum Pon-
 tificiorum, respondetur, esse planè impertinens §. XXI. ubi simul o-
 stenditur impertinentia doctrina de pacto tacito sagarum cum Dia-
 bolo. §. XXII. Male inferri à pœnâ homicidiarum & adultero-
 rum ad pœnam sagarum. §. XXIII. Ad quintum: expedire sagis
 ipsis, ut quam citissime morte puniantur, respondetur, ostensione
 multiplicis inconvenientiæ. §. XXIV. Respondetur ad conclusionem
 Carpzovii §. XXV. Contra Spizelium ostenditur: nostram sen-
 tentiam non sternere viam Atheismo; §. XXVI. eum malè inferre
 à magis, de quibus loquitur Scriptura, ad magos de quibus questio
 est; §. XXVII. eum frustra provocare ad auctoritatem patrum Eccle-
 siæ, §. XXVIII. & magis frustra ad auctoritates aliorum & experi-
 entiam quotidianam. §. XXIX. Transitus ad probationem nega-
 tivæ, quod crimen Magia non detur. §. XXX. I. quia Diabolus
 non potest corpus assumere. Satanus Christum tentans non fuit
 Diabolus corporeus. Præjudicia ex imagunculis Catecheticis
 orta. §. XXXI. II. quia Christus dixit, Spiritum non habere car-
 nem & ossa. §. XXXII. III. quia non potest diabolus turbare po-
 tentiam naturæ invisibilis. §. XXXIII. IV. quia ex mente dissenti-
 entium diabolus tam impotens est spiritus, ut crepitum ventris possit
 ejici. §. XXXIV. V. Nullus effectus est & nullus usus fœderis Dia-
 bolici cum hominibus, neque ex parte hominum, §. XXXV. neque
 ex parte Diaboli. §. XXXVI. Exponitur origo fabule de crimine
 magia, & ostenditur, cur incipi debeat à doctrinâ Græcorum. §.
 XXXVII. Horum sententia de demonibus iisque corporeis, & ho-
 rum commerciis cum hominibus. §. XXXVIII. Similis doctrina
 apud Judæos Pharisaorum. §. XXXIX. Mixtura doctrinæ Phari-
 sæicæ & Platonicæ ac Stoicæ apud Patres priorum seculorum, §. XL.
 Cur restauratis Academiis à Theologis Pontificiis quamvis Aristo-
 telicam philosophiam profitentibus ista fabule Platonica ac Stoicæ de-*

de-

demonum commercii cum hominibus fuerint canonisata. Variæ rationes afferuntur. §. XLI. Leges Civiles nihil de pacto Diaboli cum hominibus memrant. Lex 4. Cod. de Malef. & Mathem. ab injustitiâ vindicata. §. XLII. Glossatores Itali Juris Civilis quibus de causis erroneas multas doctrinas de crimine Magiæ Glossis inseruerint. §. XLIII. Origo & progressus in Germaniâ sententia de crimine magiæ & Magis etiam non nocentibus igne puniendis, tam ante reformationem, §. XLIV. quam post eam apud JCtos utriusq; religionis Protestantium. §. XLV. Freqüentia processuum contra sagas in terris Lutheranis. Zelus Spizellii. Impertinentia & eventus Processus Succici. §. XLVI. Causa cur hæc frequentia hodie cesset, & spes adfit saniorum temporum §. XLVII. Nunquam in processu contra sagas adfuit corpus delicti, adeoque otiosum est querere de indiciis hujus delicti. §. XLIX. Falsa indicia Magiæ illegalia. §. XLIX. Absurdissimum, quod insignis testatio externa pietatis sit signum Magiæ §. L. Indicia Magiæ que suppeditantur in Constitutione Criminali sunt etiam insufficientia. §. LI. I. Oblatio ad docendam Magiam. §. LII. II. Mina de damno dando alteri per Magiam §. LIII. III. Conversatio cum Magis & sagis. §. IV. IV. Si quis utatur rebus de Magia suspectis. §. LV. Cautio unica circa processum. Ne Princeps permittat processum, neue Judex inferior de Crimine Magiæ inquireat. §. LVI.

§. I.

DE Magiæ crimine dum meditor, an tale thema sit, quod post tot tractatus Scriptorum quâ Pontificiorum quâ Protestantium, tam ex Theologorum quam JCtorum classe denuo in cathedram revocetur; atque eum in finem variorum scripta de magia evolvo, non solum admiratus sum, quod ubique ferè multas nugæ & fabulas, nullibi autem solidi aliquid, sed, saltem hinc inde umbras quasdam veritatis deprehenderim, cum tamen & materiæ dignitas, & tot innocentium hominum periculum, & totius humani generis interesse, ut à stultissimâ su-

perditione liberetur, dudum postulaverit, ut eruditus non solum, sed & vulgo hominum oculi aperirentur, atque errores plusquam Papifici, qui hactenus mentes univerforum fascinauerant, ex animis eorum expellerentur. Cogitanti autem rursus causas, (de quibus infra dicitur) ob quas ista falsa persuasiones de crimine magiæ, & de fœdere magorum & lamiarum cum diabolo, adhuc quotidie inculcentur populo, & iis, qui larvam hanc falsæ sapientiæ detrahere & veritati locum facere allaborant, tantum non ab omnibus, etiam piis aliis ac placidis viris pro hominibus impiis & atheis, aut planè pro ipsis magis haberi soleant, simul perspexi, quod & mihi cautè procedendum sit, imò iudicavi, quod vires meas istud propositum ferè superet, dignum hic aliquid proferendi vel approbatione publica, vel etiam assensu paucorum veritatem sincerè quærentium. Prius enim sperare non permittit autoritatis præjudicium, cui quam plurimi adhuc immerfi sunt, posterius autem ideò expectare non possum, quia & imbecillitas ingenii, & errorum hic occurrentium copia, & temporis, quod elaborationi huic destinatum est, breuitas mihi potius persuadent, ut ab his veritatis studiosis veniam petam, si in re arduâ ac difficili theses meæ ipsorum expectationi non sint responsuræ. & simul sincerè declarem, me quibuscunque diversa vel ex facris literis non contortè expositis, vel ex dictamine rationis rectæ monstrantibus, statim assurrecturum esse.

§. II. De Scriptoribus equidem Pontificiis, Torreblancâ, Bodino, Remigio, Del Rio, aliisque non mirum est, quod fabellis putidissimis orbem eruditum, quamvis fortè bonâ fide, deceperint; postquam hodiè quibusvis constat, Papismum totum esse fabulam ex Gentilismo ac Iudaismo conflata, infra verò dicenda sunt ostensura, quod prima origo doctrinæ de crimine Magiæ fraudi Gentilium, & stupiditati ac superstitioni Judaicæ originem debeant. De his igitur verè iudicavit Naudæus in *Apologia Virorum de magia falsa suspectorum cap. ult. Ala verité c'est une chose étrange, que Del Rio, le Loger, Bodin, de Lancre, Gödelmann, qui ont été, ou sont encore personnes de credit, & de merite, ayent écrit*

f

si passioniment sur le sujet des Demons, sorcieres, & Magiciens, que de n' avoir jamais rebutté aucune histoire, quoique fabuleuse & ridicule, de tout ce grand nombre de fausses & absurdes, qu'ils ont mis pesle mesle sans discretion parmy les vrayes & legitimes. Sed utinam de Protestantibus scriptoribus non foret idem dicendum! Jam verò cum in Goedelmanno etiam hunc defectum notet Naudæus, qui tamen totus in eo est, ut ostendat, Lamias non inire pactum cum Diabolo, sed solum Magos, quid de aliis expectes scriptoribus, qui Goedelmannum cum Wiero damnant, quod Magiam defendere aut negare ausi fuerint. Sanè Carpzovius Criminalistarum Protestantium hodiè Monarcha (ut rem barbaram barbaris vocabulis efferam,) in *Praxi Crimin. part. 1. qu. 48.* id ex professò egit, ut ad rationes, quæ ex Wiero contra existentiam Magiæ afferri possent, responderet, & communem errorem defenderet, cum tamen fabulæ, quas ex actis variis, *ibidem & in sententiis 36. questionis, 50. subjunctis* recenset, tam crassæ sint, ut vel legisse easdem pudeat.

§. III. Scilicet jam circa initium Seculi decimi sexti Jo. Franciscus de Ponzinibus Jctus existentiam fœderis Diabolici in dubium vocavit. (*Vid. Part. 2. Mallei Maleficarum in fine*) Circa finem autem ejusdem Seculi Jo. Wierus Medicus de *prestigiis Demonum* tractatum satis prolixum edidit, in quo intendit ostendere, non dari Magiæ crimen, prout vulgò concipitur, & in appendice variis apologiis adversus varios censores hanc ipsam sententiam suam defendere satagit. Nam quem ulterius citat Carpzovius *d. qu. 48. n. 13.* Petrum de Apono, quando scripserit, nondum nobis constat, cum de eo Autore nihil adhuc viderimus nisi forsàn Carpzov. Petr. de Abano intelligat, cujus *elementa magica* nota. Sed tamen, uti omnibus accidere solet, qui in inventione veritatis primam glaciem frangunt, viderunt, multa dicti Autores, multa etiam præterviderunt, adeoque non adeò apti fuerunt, mundum per tot secula præjudicio erroris fascinatam erroris convincere. Petri Pomponatii *librum de incantamentis* & Reginaldi Scoti Angli tractatum similem in Anglia autoritate publicâ combustum etiam non vidimus, quorum ille plerasque traditiones de Magis occultæ naturæ efficacæ, hic autem melancholiæ & morbis variis, aut artibus

tibus histrionicis adscripsit. *Vid. Voet. Diss. Select. Part. 3. p. 564.* Nostris temporibus Gabriel Naudæus dum *apologiam* scripsit *pro iis, qui vulgò Magia sunt accusati*, multa quoque erudita suppeditavit argumenta oppugnandi sententiam communem. Ex ipsis scriptoribus Pontificiis modernis Malebranchius *lib. 2. cap. ult. de inquirenda veritate* in sententiam eorum, qui imaginationi historias magicas adscribunt, inclinatur. Præ reliquis verò commendari meretur Antonivs van Dale, alius Medicus Belgæ, cujus eruditæ dissertationes *de oculis*, item *de origine ac progressu idololatriæ & superstitionum*, *de venâ ac falsa prophetiâ*, ut *& de divinationibus idololatricis Judeorum orbis eruditus æstimat*, ubi majori cum apparatu multos communes errores de diabolo ejusque effectibus revelavit, sed paucis, imprimis Theologis, doctrinam suam persvasit, excepto, quantum nobis constat, uno Theologo Belgâ, Balthasare Beckero, qui plurima, quæ in tractatu de *mun-do fascinato* prodidit, videtur ex laudato Medico hausisse. Sed quam infeliciter iste assensus Beckero cesserit, notum est, cum Diaboli vim omnem externam in homines, ac propè ipsam substantiam ejus aperè negaret, (quod Dalius subobscure in scriptis suis fecit,) quo pacto non poterat non adversariis suis multa suppeditare arma, quibus etiam per indirectum veritates simul ab eo propositas oppugnarent, & errores communes utcunque defenderent.

§. IV. Cautius hâc in re procescit Jctus anonymus, qui ante septennium *cautionem criminalem de processibus contra sagas* edidit, eumque Magistratibus Germaniæ dicavit. Is enim nec Diabolum negat nec sagas. Sed statim dubio primo: *An sagæ seu malefici reverà existant*, respondet: *Quod sic.* *Etsi enim scio*, inquit, *nonnullos in dubio posuisse, etiam Catholicos & doctos, quos nominare non attinet; etsi etiam quidam non temerè suspicati sibi videntur, fuisse aliquando in Ecclesia ea tempora, in quibus de corporalibus sagarum conventibus creditum non fuit: Etsi denique ipse ego, dum cum variis ejus criminis reis in carceribus egi frequentius ac attentius, ne dicam curiosius, ita non semel animum involvi, ut quid tandem hujus rei crederem, penè ignoraverim; nihilominus ubi summam tandem colligo*

col
rev
pos
hoc
non
vill
neq
& d
min
fcin
con
der
imp
libe
ita
per
con
hur
que
abs
ctu

met
ti ef
xit a
vide
in r
Pap
Sed
tion
que
nem
time
fe &

colligo perplexarum cogitationum, id omnino tenendum esse existimo, reverà in mundo maleficos aliquos esse, nec id sine temeritate ac præposteri judicii nota negari posse. Videantur auctores, qui argumentum hoc profitentur, Remigius, Delrius, Bodinus & alii, nostri instituti hic non est, morari. Tot autem esse, & eas omnes, quæ hætenus in favillas evolarunt, neque credo vel ego, vel multi quoque mecum pii viri, neque adeo, ut credam facile, persuadebit, quisquis mecum non impetu & clamore vel auctoritate pertendere, sed judicio & ratione rem examinare volet. Effecit hæc suâ prudentiâ quisquis est auctor, ut præscinderet diversa sentientibus occasionem, ipsum ex præjudicio communi pro atheo habendi, & sic eò melius rationes suas & evidentes & fortissimas eò fortius animis cordatiorum, Politicorum imprimis insinuaret. Et certè tanti ponderis nobis videtur iste libellus, ut, quemadmodum hucusque nemo eum impugnavit, ita nec putemus dari posse Jctum aut Politicum sanæ mentis, qui perlecto isto libello vel dubitare saltem de iniquitate processus contra sagas amplius possit, tantum abest, ut refutare libellum hunc intendat. Quodsi vero alterius conditionis homo quicumque ejus refutationem meditetur, non posse id fieri credimus absque insigni & eminenti sui prostitutione, ita omne tulit punctum auctor iste anonymus,

§. V.

Quid ergo dissertatione nostrâ erit opus? Equidem ipsimet fatemur, potuisse eâ nos abstinere & Catone isto contenti esse. Sed tamen nec superfluam eam fore confidimus. Dixit autor iste, quicumque sit, se esse Catholicum, ut eò fortius videlicet stuporem Jctis Protestantibus excuteret, si viderent, in medio Papatu Jctos palpare tenebras, per operas Cleri Papalis hætenus lumen Jurisprudentiæ nostræ obscurantes. Sed quilibet tamen attentior facile videbit, istam auctoris assertionem esse salutare figmentum, & sub hac larvâ latere Jctum quendam Protestantem, fortè etiam, præter adductam rationem, cathedras hominum adhuc inter nostrates Papizantium timentem. Sed & ob multas rationes putamus figmentum esse & dissimulationem, quod in adducto §. præced. loco sagas dari

B

(tales

(tales videlicet, quales Remigius, Delrius, Bodinus adstruunt pacta cum diabolo ineuntes,) asserat. Potissimum id suadet, si quis eruditionem & diligentiam, quibus in responsione ad reliqua dubia utitur, conferat cum frigiditate & ineptâ ratione, quæ transparent in adducta responsione ad dubium primum. Scilicet voluit Scenæ inservire. Fingebat se esse Catholicum. Si dixisset, non dari sagas, disputandum ei fuisset contrâ eos, qui sagas dari adstruunt, ostendenda origo fabulæ, ostendendæ fuissent causæ, curvana ista persuasio tanto conatu fuisset hæctenus defensa. Ita vero nemo credidisset, scriptum hoc à Jcto Catholico prodiisse. Quemadmodum igitur hæc, quæ omisit Auctor *Cautela Criminalis*, multas suppeditabunt theses disputationi nostræ, ita & in illis, quæ ad processum pertinent, secundæ curæ forte nonnulla nobis ostendentur ab Auctore isto, quem nullo modo exscribere animus est, prætervisâ ac omiſsa.

§. VI.

Igitur quemadmodum Gædelmannus concessit pactum magorum cum Diabolo, negavit pactum Lamiarum; Beckerus autem Diabolum aut certe ejus efficaciam ullam in homines negavit; Auctor vero *cautela criminalis* saltem ita se gessit, ac si dari sagas & pacta earum cum diabolis crederet, denique vulgus eruditorum & dari diabolum & dari sagas multas & justissimum ac piissimum esse processum hæctenus usitatum contrâ eas, non solum sibi, sed & aliis persuadere laborat; ita nos peculiari opinione ab his omnibus diversâ arbitramur, dari diabolum extra hominem, eumque ab extrâ intrinsecè tamen & invisibiliter operari in hominibus improbis, sed negamus dari sagas & magos pacta cum diabolo ineuntes, quin potius arbitramur, hanc fabulam ex Judaismo, Gentilismo ac Papisimo constatam esse, & iniquissimo processu, hæctenus etiam apud Protestantes usitatissimo, stabilitam.

§. VII.

Quodsi Beckeri hypothesin assumeremus, (& fortè etiam ipsius Dalii) non opus haberemus argumenta quarere quibus mon-

monstratur, non dari pacta magorum cum diabolo, cum non-entis nulla sint prædicata. At cum hîc à Beckero dissentiamus, aliâ viâ opus erit. Nec putes etiam nos saltem per fictionem ad invidiam evitandam à Beckero dissentire. Serio id facimus, & omnem suspicionem sequiorem non solum deprecamur, sed & disertè definitione Diaboli mox proponendâ refutamus. Quomodo affectû Philosophiæ Aristotelicæ, quæ etiam adhuc in cathedris superioribus tantum non ubique regnat, & unde communis error de magis nutrimenta sua sumfit, Beckeri doctrinam refutare possit, non videmus. Nec etiam putamus, possibile esse, ut affectû philosophiæ corpuscularis & mechanicæ serio dissentire possint à Beckeri principiis & conclusionibus, si modo intelligant ipsimet, quid dicant, & ut alii id etiam absque conceptibus contradictoriis intelligere queant, efficiant. At nos, qui Philosophiam antiquissimam spiritualem sequimur, non solum credimus; sed & aliquò modo scimus, diabolum esse principem tenebrarum & aeris, h. e. substantiam spirituales seu invisibilem spirituali seu invisibili modo mediante aere vel corpusculis naturalibus aqueis aut terrestribus operantem in hominibus improbis.

§. VIII.

Non possumus tamen comprehendere, cur illi, qui diabolum cum Beckero negant, hætenus etiam à viris piis pro Atheis fuerint habiti, cum potius Adæmonum nomen meruerint. Nam uti posito Deo non statim ponitur Diabolus; ita nec remoto diabolo statim Deus removetur. Imò miramur, cur plerique, qui hætenus crassissimas fabulas de diabolo ejusque viribus sibi & aliis persuadent, paucissimas saltem vel etiam planè nullas fabulas de bonis Angelis & earum virtutibus possint ferre, sed harum auctores, aut qui eis fidem habent, Enthustiarum & simili nomine traducant, h. e. cur major sit cura stabiliendi erigendique regni tenebrarum, quam regni lucis? Imo facilè etiam prævidemus, quod hæc seria nostra assertio de existentiâ & operationibus dæmonum nos non sit liberatura à convitiis, vel ex eo solo, quod negamus da-

ri crimen magiæ, seu pactum cum diabolo, Nam inter fabulas, quas Bodinus in *demonomaniâ* refert, etiam illa est, quod Wilhelmus Luranus quidam anno 1453, in Galliâ ob Magiam interfectus expresse confessus fuerit, quod non tantum in fœdere suo cum Diabolo inito omnes religiones ejurare, sed & Diabolo promittere debuerit, quod in posterum publicè docere & concionari velit, omnia, quæ de magiâ & negromantiâ dicantur esse pura mendacia ac fabulas, & quod summa crudelitas sit, aliquem ob crimen magiæ punire. Sed facilè quilibet, cui saltem nasus est, odorabitur, quam ob rationem Clerus Pontificius hoc effinjerit, aut istum Luranum tormentis adegerit, ut talia confiteretur. Id modo dolemus, etiam viris piis ex nostratribus Theologis has nugas & similes alias imposuisset, ut & ipsi negantes crimen magiæ classi Atheorum accenseant. Sit unus instar omnium Theophilus Spizelius, qui vel ob hanc solam causam videtur scripsisse tractatum Germanicum, cui titulus *die gebrochene Macht der Ziuasterniß* / ut adhortaretur Magistratus Germaniæ, ad processus contrâ sagas acerrimè continuandos, & eos, qui pactum diaboli negant & processum contrâ sagas impugnant, de atheismo & impietate suspectos redderet. Nos, uti non recriminamur, sed Spizelio illud Virgilio mitissimè opponimus:

Fallit te incautum pietas tua:

Sic pro nobis nihil aliud afferimus, quam ut saltem quemcunque rogemus, cui sana ratio est, quo argumento quis inferre possit, eum de impietate esse suspectum, qui neget crimen magiæ. Illos vero, qui pro auctoritate fortè adhuc talia pronunciant, aut pronuntiaturi sunt, maximoperè precamur, ut propriam pietatem scrutentur & excutiant, annon fortè insignis, quamvis insigniter adhuc pallietur, hypocrisis sub eâ lateat, & tum demum proprio corde probè examinato de aliis, si putent, regulas Christianismi id exigere, sinistrè judicent.

§. IX. Dum vero negamus crimen magiæ, alios describere nolumus, qui fusius notarunt, magiæ nomen olim honorificè fuisse usurpatum & solis sacerdotibus tributum. *Vid.*

Bodin.

Bodin. lib. 2. de demonom. cap. 1. Osiand. de magia thes. 1. §. 4. Cal. Rhodig. lib. 5. c. 42. Peucer. de divinat. p. 287. Goedelm. de magis l. 1. c. 2. §. 3. id tamen ex istis auctoribus notamus, videri magiam antiquitus quidem quamcumque sapientiam & scientiam sed occultatam denotasse, h. e. scientiam rerum, quarum causas non saltem ignoraret vulgus, sed & quarum causa maximè occultarentur, ut vulgus in ignorantia perpetua detineretur, easque virtutibus potentia humana superioribus adscriberet. Roborat hanc observationem divisio Magiæ communiter recepta, quâ Magia dividitur in naturalem, artificialem, & dæmoniacam. Nam in his singulis speciebus supponitur quædam scientia rerum non quarumvis, sed rerum occultarum aut certè occultatarum.

§. X. Porro, dum iterum communiter Magia in licitam & illicitam dividitur, communis etiam consensus est, in quo & ipso convenimus, magiam naturalem & artificialem ad licitæ genera pertinere, solam Dæmoniacam crimen esse. Ergo non opus est, ut de prioribus duabus simus ulterius solliciti, cum de sola ultima specie sermo sit, an detur! Solet autem hæc ultima appellari idiomate Patrio *Zauberey*. Qui enim Magiam etiam naturalem aut artificialem germanice ad genera *der Zauberey* retulerit, præter Spizelium *d. tract. Part. I. c. 1. p. 9.* observavimus neminem. Sed & hæc inadvertentia condonanda est pietati & simplicitati Viri, quæ ex integro ejus tractatu ejusque singulis paginis elucet.

§. XI. Itaque quæritur: An detur Magia dæmoniacæ? Hic vero ante omnia præmittenda ejus definitio, quod plerique negligunt non satis aptè. Uti enim, cum de rebus in sensus non incurrentibus sermo est, frustra de quæstione, quid sint disputetur, antequam de eorum existentia constiterit; ita contra in rebus moralibus & juridicis ac in quibuscunque aliis ideis entium plurium aggregatorum, vel etiam actionum humanarum inepte quæritur de quæstione, an sint, antequam ex sint definitæ.

§. XII. Definimus autem ex scriptis ac communi consensu eorum, qui id adstruunt, crimen Magiæ, quod sit delictum, quo quis cum Diabolo sæpè in corporali specie vel bestia, vel hominis,

minis, vel monstri comparente, pactum init, quod velit, si Diabolus ipsius voluptati, avaritiæ aut ambitioni satisfacere velit, cum Diabolo scortari, in certo loco ope Diaboli per aera magos vehentis comparere, ac ibi cum aliis similibus Diabolum adorare, ac tripudiare, & luxuriari, ope Diaboli hominibus, bestiis & frugibus, vel tempestates excitando vel alio præternaturali modo damna dare, & post certum temporis spatium animâ & corpore Diaboli mancipium esse ac in æternum manere.

§. XIII. Cum itaque jam quæritur an tale crimen Magiæ detur, ita procedendum esse putamus. Omne delictum, in facto consistit. Factum non præsumitur. Ergo qui asserit, dari crimen Magiæ, id probare debet, non à negante probationem expetere. Etiam si enim pro negativâ nullam rationem afferremus, pro nobis tamen sententia etiam à iudice indoctissimo esset pronuncianda. Age igitur prodeat initio Carpzovius & crimen Magiæ dari contra Wierum & alios ostendat.

„ §. XIV. Primum juri divino convenit sententia, quæ vult „ Sagas & Magos esse cremandos, quia DEUS jam pridem sententiam tulit in Maleficos, Pythones, Sagas & Incantatores „ Exod. XXII. v. 19. quod debeant interfici. *Vid. Carpzov. dist. qu. „ 48. n. 40.* Sed quæ connexio? Malefici illi, de quibus loquitur lex divina, non sunt Magi, quales nos definivimus. Non iniierunt pactum cum Diabolo; quæcunque egerunt, egerunt absq; pacto tali, sive id egerint artificiali deceptione sive occultis viribus naturæ, h. e. sive Magiâ naturali, sive artificiali, id nobis perinde est, modo non diabolicâ. Nec obstat, quod has Magiæ classes inter licitas retulerimus, & DEUS tamen Magos, ut delinquentes voluerit puniri. Poterit enim id, quod ratione modici licitum est, ratione intentionis & scopi esse illicitum. DEUS eos puniri voluit, non ut tales, qui pacta cum Diabolis iniierunt, aut hominibus damnum darent, sed qui auctores & propagatores essent idololatriæ.

„ §. XV. Sed, pergit Carpzovius, lex divina neutiquam de „ veneficis tantum, qui veneno malo propinato mortem procurant, restringenda est, ut putat Wierus, sed omnes denotat, qui

„qui præstigiis aliis offendunt, quales erant Magi Pharaonis Exod. VII. Verum videat Wierus, quid ad hanc sententiam Carpzovii respondeat. Nos enim aliâ usi sumus in §. *precedente* via. Nec nobis obstat hæc Carpzovii exceptio. Quibuscunque enim præstigiis usi fuerint Magi Pharaonis, nihil tamen fecerunt ex pacto cum Diabolo aut ope talis pacti, & non tam ob istas præstigias, quàm ob idololatricam superstitionem jussi sunt à DEO interfici.

§. XVI. Attamen, possêt quis pro Carpzovio urgere, non potuerunt ex præstigiâ, quæ à Magis Pharaonis editæ sunt, per Magiam naturalem aut artificialem fieri. Non per illam, quia alias & Mosis operationes non fuissent miracula, sed opera naturæ: Non per hanc, quia vix imaginari mihi possum, quomodo id possibile fuerit, ut per illusionem baculi Magorum mutati sint in serpentes. Ergo per Dæmoniacam. Ad hæc respondeo, 1. Nondum constare, quænam sit differentia inter miracula & opera naturæ. Nam quæ communiter de operibus naturalibus, præter naturalibus & supernaturalibus, item de differentia inter potestatem divinam & diabolicam ex Metaphysica Scholaasticorum docentur, & in systemata etiam superiorum facultatum transferuntur, meræ nugæ sunt ac petitiones principii. 2. Non sequitur: Magi Pharaonis ex occultis viribus naturæ, i. e. philosophiæ Aristotelicæ & Cartesianæ (quarum neutra quicquam, aut hæc certe non multum solidi quoad causas naturales demonstravit,) incognitis produxerunt istos effectus, ergo Mosis opera fuere etiam naturalia. Nam quæ à Mosè & Aarone profectæ edebantur opera, quæ à Magis non poterant similiter produci, satis probabant potentiam potentiâ Magorum superiorem, ut adeo vel ex hac ratione non possimus argumentari à Magis ad Mosén. 3. Et cui non notum est illud: Duo cum faciunt idem, non est idem? 4. Multa nobis imaginari non possumus esse per artem possible, quæ tamen vilissima sunt, si ostendantur. Et infinitæ sunt præstigiæ, quæ homines viribus supernaturalibus adscribunt, cum tamen sint meræ illusiones. Huc refer ista artificia Abrahami Colomni cum chartis lusoriis recensita à Spizelio *d. l. p. I. c. 6, p. 62.* quas tamen hic auctor absq;
ullâ

ullâ ratione Diabolo adscribit. 5. Si ope Dæmonis Magi Pharaonis produxerunt, quæ produxerunt, vel Dæmon id fecit per vires naturæ, vel per præstigias & illusiones. Non per illas, quia alias & Mosis miracula fuissent operationes naturæ: Non per hanc, quia vix imaginari nobis possumus, quomodo id possibile fuerit, ut Diabolus potuerit illudere sensibus hominum. Saltem argumentum hoc in eum finem affero, ut ostendam facile objectionem nobis factam, in adversarios retorqveri posse. Nam ego quidem nolo personam respondentis mutare in personam opponentis.

„§ XVII. Sed idem tamen disponitur, ita pergit Carpzovius, Lev. XX. v. 26. ubi lex jubet omnes magos interfici. Et ista lex in populo Israelitico semper fuit in viridi observantia, quod, testatur exemplum Pythonissæ in Endo quæ formidabat Saul, lem: quia sub pœnâ capitis magicam artem prohibuerat. Rex, Manasses etiam & totus populus Israeliticus propter artes magicas fuere à Deo graviter punitæ. Respondeo 1. Confunditur semper Magia idololatrica cum Diabolica illa, qua pactum inicitur cum Diabolo. 2. Carpzovius non tam sollicitus est, ut probet dari magiam, quæ tamen esse debebat primaria quæstio in disputatione adversus Wierum, quam ut probet, magiam esse capitaliter puniendam. 3. Quamvis nec hoc probetur firmiter ex allegatis legibus divinis, utpotè quæ purè forenses sunt, & Christianos non obligant. Jubet eadem lex, filiam Archifacerdotis scortantem igne cremari, cur non igne cremantur filix Superintendentum nostrorum si talia committant? Sanè major convenientia est inter Archifacerdotem Judaicum & Superintendentem hodiernum, quam inter Magos illos, de quibus loquitur lex Judaica & eos, de quibus disputamus. 4. Deuter. XIII. v. 10. & 11. ubi Deus multas species magiæ, quam Israelitis prohibuerat, recensentur, nulla fit mentio magiæ talis Diabolice, de quâ disputamus, sed omnes ibi recensiti fuere idololatricæ & deceptores ac agyræ, quod latius probat Dale in tractatibus *de oraculis & de divinationibus idololatricis Indæorum.*

§. XVIII. Adjuvabimus ipsi Carpzovium. Ista enim Pytho-

thoniffa in Endor produxit vel Diabolum sub specie Samuelis vel ipsam animam Samuelis, quod absque ope Diaboli fieri non potuit. Respondeo 1. Nulla diaboli multo minus pacti cum eo in scripturâ sit mentio. 2. Nec apparuit Diabolus, nec anima Samuelis, nec species ejus, sed mera fuit illusio. Fuit ista fœmina ex eorum classe, qui ex ventre loqui possunt, & ita decepit Saulem, quod etiam conveniens est textui 1. *Sam. XXXVIII.* Nam Saul nihil vidit, sed audivit saltem vocem, & solum fœmina dixit, se videre aliquid.

§. XIX. Igitur primum argumentum Carpzovii nihil probat. Videamus secundum, in summam tamen contractum. Cum, hâc lege divinâ non modo congruit lex naturæ, ut apparet ex, sanctionibus Ethnicorum, pœnas capitales Magis decernentium, veluti & Plato *lib. II. de Legibus* mortis pœnam ponit Magis, sed & eandem sequuntur concilia, quibus variæ pœnæ in, magos & veneficos constituuntur, eademque fuit praxis apud, populum Romanum & Persas. Respondeo 1. iterum confan- ditur quæstio de existentia Magorum cum Diabolo pacifcentium, cum quæstione de pœnâ Magiæ naturalis & artificialis. 2. Confunditur lex naturæ cum moribus quarundam gentium. 3. Parum aptè miscetur moribus Gentium phantastica Respublica Platonis.

§. XX. Tertio, pergit Carpzovius, de jure quoque Civili Magis seu Veneficis pœnam capitalem infligendam esse dubitandum prorsus non est. Respondeo 1. Benè, quod Carpzovius dicat Magis seu Veneficis. Igitur planè aberratur à quæstione de quâ disputamus. Neque enim Venefica Germanicè est eine Heze/ uti vulgò ob istud commune erroris præjudicium, interpretatur, sed eine Giffmischerin. At vero ad veneficium tale nullâ diaboli ope ac fœdere opus est. 2. Leges ipsæ nusquam mentionem faciunt pactorum cum diabolis, sed augurum, auspicum, mathematicorum seu astrologorum &c. Ut tacèam alias responsiones ex præcedentibus hic iterum repetendas, & quod ulterius pro existentia criminis magiæ Jus Civile non magis possit allegari, ac pro existentia cujuscunque entis.

C

§. XXI.

§. XXI. Jam ad potissimum momentum probationis Carpzo-
vianæ accedimus. Quarto, ait, negari non potest, Magos & fa-
gas pactum habere cum Diabolo, in quo abjurant fœdus, quod,
cum Deo inierunt in baptismo, testibus Bødino, Remigio, Chir-
lândo &c. Resp. Pudere debuisset Carpzovium, in re, ubi mo-
mentum quæstionis situm est nil aliud proferre, quam testimo-
nia scriptorum Pontificiorum, replentium libros suos partim fa-
bulis anilibus ac Clericalibus, partim depositionibus hominum
melancholicorum, aut crudelissimis tormentis ad dicendas res
de quibus interrogabantur, adactorum. Si nostri Jure-Con-
sulti hucusque non exscripsissent, absque judicio alios & im-
primis Pontificios, sed res quæ Physicas, quæ Morales, de quibus
leges disponunt, secundum naturam suam intellectu quilibet
proprio considerassent, jam dudum Jurisprudencia nostra
etiam habita fuisset pro disciplinâ ad veram Eruditionem per-
tinente ab eruditis. Jam cum unus exscribat adhuc absque ju-
dicio alterum, & summo stupore putet, se non invenisse, quod pu-
eri in faba, si casum aut quæstionem inveniat in terminis termi-
nantibus, vitio non debemus vertere Eruditus, si cum nomen
Jcti audiunt, concipiant sibi in terminis terminantibus Rabulam
aut Legulejum. Sed ad Carpzovium nostrum.

§. XXII. Pèrgit ille: Licet non omnes Magi expressè,
cum Diabolo paciscantur eique obsequium perpetuum promit-
tant, Deo tamen renunciant commercium cum Diabolo haben-
tes, quo ipso tacitam seu implicitam pactionem contrahi mani-
festum est. Respondeo. 1. Si nullum pactum expressum da-
tur, uti hæctenus tale nullum fuit demonstratum, de pacto taci-
to frustra quæritur. Qui enim non expressè contrahere potest,
& cum quo expressè contrahi nequit, is etiam non contrahit, nec
cum eò contrahitur tacitè. 2. Id in quæstione est, an Magi qui
præstigiis Homines decipiunt, commercium corporale cum Dia-
bolo habeant, & ita Deo tacitè renuncient. 3. Si illi, qui com-
mercium spirituale cum Diabolo habent, pactum tacitum cum
Diabolo faciunt, & tanquam Magi cremandi sunt, fiet summa

CON

confusio omnium delictorum. Nam fures, adulteri, mendaces & omnes, qui operantur opera carnis commercium spirituale habent cum diabolo.

§. XXIII. Addit Carpzovius: Homicidarum ac adulterorum pœnam capitalem esse, Magiam autem esse crimen detentius homicidio & adulterio, imò sagas, dum infantes proprios, Diabolo sacrificant, esse homicidas, & dum succumbunt Diabolo, esse adulteras. Respondeo semper misceri quæstionem de pœnâ magiæ cum quæstione de magiæ existentia, & quoad hanc semper peti id, quod est in principio.

§. XXIV. Restat ultimum argumentum Carpzovii. Quinto dicit: Sagis ac Lamiis ipsismet conducit, ut quàm maturè, è medio tollantur. Nam Diabolus tam pertinaciter eas laqueis suis involutas habet, ut citius non dimittat, quàm moriantur. Quo in genere fidem non immeritò habemus Remigio Ducis Lotharingiæ Consiliario qui iudicii capitalibus non gentorum plus minus magorum interfuit, testanti, quod ex tot milibus, quos sortilegii laqueis irretitas habuerit Satan, nemo auditus sit, qui se aliter expediverit, quàm culpæ vel coactæ vel liberæ professione ac deinde ejus morte luitione. Respondeo 1. Quis putaret Jctos Lutheranos eò absurditatis potuisse abduci, ut Carnificem pro instrumento ordinario conversionis haberent? 2. Cur verò Remigio iterum credit cæcus Carpzovius, homini superstitioso & mancipio Cleri? Rationes ob quas fidem ipsi Carpzovius adhibuit, quod in Lotharingiâ tot iudiciis de magiâ interfuerit, apud nos fidem ejus destruunt. 3. Neque intellexit Remigium Carpzovius, qui non illud dicit, quod hic deducit, sed qui saltem dicit, non potuisse se liberare à pactis cum Diabolo sagas, antequam crimem sint confessæ, quam confessionem postea per leges Clericales necessariò mors secuta sit. 4. Si Jurisprudentia Carpzovii opus habet, ut ab aliorum auctoritate, aut fabulis, dependeat, cur non potius credidit Theologis nostratibus, qui docent, multos magos absque pœnâ mortis fuisse iterum in ordinem radactos, & qui diabolum depingunt tanquam spiritum ita impotentem & eneruem, ut crepitu ventris possit expelli.

li, & nequeat chirographum ejus, qui cum ipso pactum iniit, auferre ex Bibliis, quod tamen minimus catellus potest. *Videantur Lutheri Tischreden & Spizelii gebrochene Nacht der Finsternuß P. 1. c. II. p. 211. seqq. & P. III. per integr.* 5. Pulcrum vero argumentum, quo etiam homicidium defendi posset, si quis hominem fruges consumere natum, sive Gallicâ infectum, aut morbo maximè dolorifico laborantem interficiat, sub prætextu, quod ipsi conducatur, ut quàm maturè è medio tollatur 6. Non intelligit fines pœnarum capitalium, qui hoc lubrico & vix tyronibus condonando prætextu pœnam capitalem defendere vult.

§. XXV. Claudis Carpzovius suam probationem: Jam, judicet quis, qui vel tantillum pietatis ac sanæ mentis habet, annon rectè ac probè agat Magistratus in Magos & Veneficos, animadvertens. Nos contrà: Jam judicet quis, qui vel tantillum prudentiæ (nolumus enim allegare Carpzovii pietatem imprudentem, quæ in fide anilium fabularum consistit,) ac sensus communis habet, an non turpe sit tanto Jcto, in re tam seriâ ac tanti momenti tam turpiter ludere.

§. XXVI. Sed opem ferat Carpzovio Spizelius, Jcto Theologus. Nolumus hic detegere turpitudinem viri pii, & omnes naves libri ejus sæpius citati ostendere, sed solum paucis expendere argumenta potissima, quibus *in Parte II. cap. II.* probare vult reale ac verum fœdus hominibus cum Diabolo intercedere. Primum p. 112. dicit, sententiam contrariam esse errorem malitiosum & crassum, cui ante multos annos Thomas de Aquino, Bonaventura, & Johannes à Turrecremata tanquam communissimæ & damnosissimæ hæresi contradixerint. Imo esse errorem periculosissimum & pestilentissimum, quia viam sternat Atheismo. Resp., 1. Hoc non est probare sententiam affirmantem, sed Zelo in tempestivo invehere in dissentientes. 2. Thomas de Aquino Bonaventura & Johannes de Turrecremata haud dubiè contradicerent etiam doctrinæ Lutheranæ tanquam damnosissimæ hæresi, & tamen Spizelius eorum auctoritate non commoveretur, ut eis crederet. 3. Sententia hæc, quod non detur crimen Magiæ non sternit viam Atheismo. Sed potius illi Theologi & Concio

natores, qui pro concione & in scriptis loco doctrinæ salutariſ proponunt dogmata anilia & ſuperſtitioſiſſima in cauſa ſunt, ut homines aliquâ ſaltem ratione & ſenſu communi pollentes & ab extrema ſuperſtitionis labe ſe liberare cupientes, incauti incidant in alterum extremum Atheiſmi. 4. Imò ſententia communis, quam Spizelius defendit, inducit homines in craſſiſſimam & plusquam puerilem ſuperſtitionem. At ſuperſtitio & ſtultius & pernicioſius vitium eſt, quam Atheiſmus, ut latius deduxit hætenus à nemine cum ſucceſſu refutatus Bailius in *cogitationibus promiſcuis ſuper Cometâ.*

§. XXVII. Pergit Spizelius p. 214. Si non eſſent pacta realia & vera magorum cum Diabolo, non promulgaret DEUS, leges peculiareſ contra Magos, & omnia falſa forent, quæ in ſcripturis de Magis dicuntur. Reſpondeo, nullam eſſe conſequentiam, quia per hætenus dicta nondum ullâ ratione verofiſſimi probatum eſt, quod illi Magi, quorum Scriptura meminit, habeant pactum cum Diabolo.

§. XXVIII. At, inquit Spizelius, ſi non daretur fœdus, Magorum cum Diabolo, impudentiſſimè contradiceremus, omnibus & ſingulis antiquis & de Eccleſia Chriſtiana egregiè, meritis Doctõribus, Auguſtino, Tertulliano, Epiphanio, Chryſoſtomo, qui non tantum fœdera Diaboli cum hominibus pro veris & realibus habuerunt, ſed etiam maximo conatu, ſe iis oppoſuerunt. Reſpondeo 1. Impudentius eſt, uti auctõritate Patrum ad defendendas fabulas puerileſ. 2. Doctõres de Eccleſia Chriſtiana egregiè meriti ſunt ſapius propter pietatem ſuam & ſimplicitatem maximè creduli, & iis adhuc hodiè ſapius imponitur per homines mendaceſ, aut hypocriteſ. 3. Nihil tam abſurdum eſt, quod non ſententiã alicujus Patris Eccleſiæ defendi poſſit. 4. Abſque læſione pudoris contradicimus Patribus iſtis antiquis, qui hæreticoſ judicabant illoſ, qui antipoteſ ſtatuebant. Cur non & hîc ſimiliter? 5. Quænam ſit ratio, cur Patres Eccleſiæ haberent fœdera Diaboli cum hominibus pro veris, infrâ oſtendetur.

§. XXIX. Pergit Spizelius; Fore ſummam & extremam,

temeritatem, si quis vellet contradicere tot & tam innumeris, approbatis, & fide dignis scriptoribus, imò communi Experientia. Respondeo, major temeritas est, pro experientia & pro scriptoribus fide dignis jactare fabulas, quibus creduli se à malitiosis hominibus decipi patiuntur, & Scriptores superstitiones. Reliqua non merentur, ut apponantur, quæ Spizelius *diſt. cap. 2. & 3.* pro probanda existentia fœderis Diabolici adducit. Si quis tamen putet, inesse aliquid, quod responſionem mereatur, reservabimus id conflictui.

§. XXX. Atque hæc sunt ista fundamenta, quibus creditum fuit, magos fœdus inire cum Diabolo, & reliqua, quæ supra §. 12. recensuimus. Et ob has rationes nullius planè momenti tot millia hominum vel innocentium, vel certè hoc crimine non pollutorum sub specie pietatis, justitiæ ac Zeli divini crudelissimè interemta sunt. Jam ex abundantia addamus rationes pro negativa. Sed ante omnia hic notemus, non esse à nobis postulandas demonstrationes Mathematicas. Etsi enim Magi, Malefici, & Mathematici sæpè apud Jctos synonymicè usurpentur, apud Philosophos tamen Diabolus ejusque potentia nec est subiectum Matheseos, nec demonstrationis. Interim studebimus proferre rationes, quarum verisimilitudo æquipolleat demonstrationi.

§. XXXI. I. Diabolus nunquam assumit, nec potest assumere corpus, ergo non potest fœdera corporaliter inire, nec unquam corporaliter iniri, multo minus incubuit aut succubuit Magis & Sagis, aut eos sub specie hircina in montem Bructerorum duxit &c. Non obstat exemplum Satanæ tentantis Christum. Resp. 1. Convenire primitus debent interpretes de intellectu illius historiæ, utrum per imaginationem Christi vigilantis, utrum per somnum dormientis tentatio illa facta fuerit, utrum, quod nobis videtur verosimilius per Satanam ibi intelligatur, uti & alibi in Scripturis fit, homo, quorum ultimum nobis videtur verosimilius. At nulla ex his interpretationibus obstat assertioni nostræ. 2. Debemus in interpretatione hujus historiæ seponere præjudicia puerilia, quamvis hæctenus à plurimis,

mis, qui debebant desuisse esse pueri, defensâ. Quale est illud, dum creditum fuit ex ignorantia antiquitatum Judaicarum, Christum per aerem esse ductum in pinnaculum templi oben auff die Spitze. Tale igitur etiam est illud, quo imaginamur nobis, Diabolum apparuisse Christo sub specie corporea. Nam posito, quod ipse Diabolus tentaverit Christum, tamen falsum est, aut certè nullâ ratione verosimili probatum, id factum fuisse sub specie corporea hominis vel monstri. 3. Præjudicium sententiæ contrariæ oritur ex imagunculis Evangelicis, secundum quas Pontificii sibi tentatorem nescio sub cuius monstri specie, nos Lutherani sub specie monachi cum cucullo imaginamur. Et mereretur peculiarem dissertationem superstitio Papalis in Ecclesiis Lutheranis per imagunculas illas Catecheticas & Evangelicas infantibus instillata, firmiter herens per totum vitæ spatium. e. g. imagunculâ, quæ apponitur præcepto tertio, petitioni sextæ, doctrinæ de Statu œconomico & de conjugio, Evangelio in Dominica Oculi &c.

§. XXXII. II. Si Diabolus posset assumere corpus, falsâ esset assertio Christi, quod Spiritus non habeat carnem & ossa, & ineptum foret argumentum, quo Christus voluit uti ad convincendos Discipulos. At utrumque horum cogitare blasphemum est.

§. XXXIII. III. Non potest Diabolus turbare potentiam & ordinem naturæ invisibilis, ergo non potest corpus assumere, tempestates excitare, hominem per aerem transferre &c.

§. XXX. IV. Non coherent, quæ boni homines modo de tanta potentia Diaboli in naturam invisibilem garrunt cum aliis fabellis supra memoratis, quod possit crepitu ventris expelli, aut quod non possit aliquid auferre ex Bibliis &c. Nec est, quod ad finem hominis hic recurras. Si enim fide ejicitur, quid opus fuisset crepitu, nisi fortè & stultâ distinctione inter crepitus rem absurdam absurdius dicam, an blasphemius velis palliare.

§. XXXV. V. Nullus effectus est, ac nullus usus fœderis Diabolici, neque ex parte hominis, neque ex parte Diaboli. Non illius. Dicunt enim, magos pacta inire voluptatum, pecuniæ & hono-

honorum consequendorum causa. Sed simul dicunt, plerosque magos decipi. Sed demus, etiam non decipi. Annon absque ope diaboli levi industriâ & astutiâ, imòannon modis honestis hæc omnia acquiri possunt. Quid opus igitur fœdere cum Diabolo.

§. XXXVI. At concedamus, cum nullum sit stultius animal homine, homines esse reverà ita stultos, uti novimus multos tales esse, ut fœdera cum Diabolo quærant, an putas, Diabolum æquè stultum esse, ut absque ullo fructu pactum cum homine ineat. Est jam mancipium Diaboli, qui voluptatis, avaritiæ & ambitionis macipium est. Cui usui igitur fœdus ex parte diaboli? Ut hominibus damna det per Magos? At quibus? Non certè fidelibus. Infidelibus & iis, qui jam sunt similiter ejus mancipia, aut Diabolus damnum date potest, aut non potest. Si prius, quid opus est magis, si posterius, nec per magos. An ut duplex vinculum fortius liget, quam simplex, & ut magus non tam facile possit evadere laqueos diaboli, quàm si solum sit mancipium affectuum? Nec hoc cum naturâ humani generis, nec cum iis, quæ nostri de magis docent, conveniunt, Vide *Part. III. Spizelii*, quod non adeò difficulter magi possint chirographum suum recipere à Diabolo. Sed & vide naturam humani generis, quam difficillimè homo, etiam Christianus, possit consequi dominium in affectus. Alias rationes reservamus curis secundis.

§. XXXVII. Videamus jam originem fabulæ. Multa hic suppeditabunt Beckerus *lib. 1. mundi fascinati* & Dalius *in tractatibus sæpius allegatis*, ita tamen, ut aliorum curæ multa supplenda, fortè etiam emendanda reliquerint. Nobis paucis inquisitione hujus quæstionis eâ methodo videtur esse instituenda. Sunt populi, si secundum religionem eos dividere velis, vel Gentiles, vel Judæi, vel Christiani, vel Mahumedani. De Mahumedanis non opus est, ut inquiramus, partim quia eorum religio ex tribus prioribus est composita, partim quia ratione temporis quoad originem est ultima, adeoque inquisitio, quid ipsi de Magiâ statuunt, nihil juvare poterit ad ostendendam originem erroris

roris Christianorum. At Religio Gentilium & Judæorum est antiquior Christiana, & primi Christiani potissimum post mortem Christi partim Gentiles erant, partim Judæi. Ergo de istis duabus prius videndum. Si vera esset & reverâ existeret Magia, deberet doctrina Judaica ex fontibus sacrarum literarum prius proponi. Nunc cum erroris fontes inquiramus, & fabulæ Judaicæ ex libris Rabbiorum, qui diu post Auctorum Gentilium, quorum scripta habemus, ætatem vixerunt, inquirendæ sint, præstat de sententiâ Ethnicorum prius videre. Philosophia Gentilium est vel Barbarica vel Græca. Illa quidem est antiquior, sed quia paucissima & incertissima, de eâ constant, contrâ Græcorum scripta in omnium manibus sunt, ac primi Christiani ex Græcis erant, & præterea in ipsis sacris literis Novi Fœderis Græci sæpè Gentiles quosvis denotant, ac Judæis opponuntur, de Græcis inchoandum erit.

§. XXXVIII. Missâ vero Philosophiâ Scepticâ, utpote quæ ad nostrum scopum nihil planè conferre potest, cum Sceptici etiam de rebus visibilibus dubitarent, & inter omnes sectas magis ad Atheismum, quam ad superstitionem inclinent; dilatâ etiam ad secundas curas Philosophia Græcorum Fabulosâ seu Poeticâ, de dogmaticâ potissimum erit dispiciendum. Cum autem hujus sint sectæ ferè infinitæ, alio tempore ex Laertio & Plutarcho, quænam Thaletis, aliorumque Philosophorum sectæ Jonicæ, ut & ex Schefferi Philosophiâ Italicâ, quænam Pythagoræorum de dæmonibus & Magia fuerit sententia, meditationes nostras illustrabimus. Nunc de quatuor sectis potissimis saltem, quæ temporibus primis Christianismi sub Romano Imperio florebant, debemus esse solliciti. Puta, de Epicureis, Stoicis, Platonicis, Aristotelicis. Ac Epicurei quidem, uti omnes, qui olim & hodiè philosophiam corpuscularem sequuntur, ansam superstitioni de Magis & Sagis haud dubiè non dederunt, cum eorum plerique omnes spiritus olim negaverint, hodierni vero, etsi Diabolum credant, rectè tamen à superstitionibus magicis sunt alienissimi. Neque Philoso-

D

pho-

phorum Epicureorum quemquam credo transiſſe ad religionem Chriſtianam. Stoici & Platonici primis Chriſtianorum, ſeculis maximè florebant, & Patres priorum ſeculorum multi alterutri ex his duabus Sectis erant addiſti, quamvis nec Ariſtotelici videntur eſſe planè excludendi. Quid ſingulis ex his tribus ſectis ſeorſim ſit tribuendum, etiam ſecundæ curæ indicabunt. Communis Gentiliſmi ſuperſtitioſi, potiſſimum vero Platoniorum & Stoicorum doctrina erat, eſſe Deos vel ſuperos, vel inferos, vel medios, & inter divinam naturam ac humanam eſſe varias eſſentias intermedias, quas maximam partem dæmonia appellabant, & hæc in bona & mala diſtribuebant, illisque ad auctoritatem ſibi apud populum, comparandam & philoſophi, & omnium maximè ſacerdotes Gentilium divinationum & magiæ effectus attribuebant. Interim nulla ſpecies divinationum & magiæ tertiæ ac peculiaris iſtis erat, quam Dæmoniacam appellarent, ſed tam divinationem, quam magiam in naturalem & artificialem diſtribuebant, ac ſolum ad decipiendam plebem utrique varias admifcebant ceremonias ſuperſtitioſas, ac in utrâque fingebant, ſibi commercia eſſe cum diis aut eſſentiis intermediis ſeu dæmonibus. Atque dæmonibus etiam corpora tribuebant Stoici.

§. XXXIX. Porro inter ſectas varias Judæorum, qui tempore Chriſti florebant, (de quarum ſingulis in ſecundis curis diſtinctius erit diſpiciendum,) Phariſæi, quorum maxima apud populum erat auctoritas, erant ſuperſtitioſiſſimi, atque, uti ex Philonis & Rabbiorum ſcriptis patet, infinitis fabulis de dæmonibus malis ſeu diabolicis & eorum effectibus, de Archidiabolo Sammæel & de matre ejus Lilis, deque virtute & efficacia adverſus diabolos literarum, nominum ac numerorum, quam in Cabbalâ ſuâ ſeu doctrinâ arcanâ docebant, item de divinitate 78 Bath Kool & ſe & populum Judaicum decipiebant. Adſcribebant iisdem diabolicis, quod & Gentilium multi faciebant, corpora aut virtutem corpora ſibi formandi, ac corporaliter hominibus nocendi, cum hominibus concumbendi, & confe-

quen-

quenter etiam pacta & societates cum hominibus in-
eundi.

§. XL. Etsi igitur statim post Christi mortem ex novis
Christianis Judæi & Græci ob varias causas & doctrinas sapi-
simè collidebantur, ex qua collisione omnes hæreses primum
ortum ducunt, non respuebant tamen primi patres Ecclesiæ
Græci, & postea Latini etiam, postquam Judæos seculo quarto
suppresserant, Judæorum doctrinas, quæ cum superstitione,
Philosophiæ Græcæ, maximè autem Platoniciæ & Stoicæ conve-
niebant. Plurimi enim Patrum Philosophiæ & Platoniciæ & Stoicæ
addicti erant, & notum est vel ex Augustini libris *de civitate
Dei*, in quâ veneratione tum fuerit Philosophia Platonica: I-
gitur multi erant Patres & inter eos potissimum Lanctantius *lib.
2. divin. instit.* (de aliis, Athenagorâ, Tertulliano, Hierony-
mo &c. vide Lipsii *Physiol. Stoic. lib. 1.*) qui, cum de diabolis, &
eorum potestate, de iis non multum invenirent in sacris literis,
multa tamen docere vellent, partim torquebant textus scripturæ
sacræ ad diabolum, qui tamen de eo non loquebantur, ut dum do-
cebant, serpentem tentatorem fuisse diabolum, & prophetiam,
Esaïæ de lapsu Regis Babylonici loquentis & eum sub nomine
Luciferi indigitantis, de diabolo ejusque lapsu explicabant;
partim supplebant silentium sacrarum literarum ex fabulis Ju-
daicis & Platoniciis aut Stoicis. Hinc communis illis tempori-
bus expositio eorum, quæ Moses de nuptiis filiorum Dei cum
filiabus hominum tradit, quasi per filios Dei intelligantur An-
geli, & ex talibus concubiibus etiam angelorum cum sæminis
nonnulli originem aut multiplicationem certè diabolorum de-
duxerunt. Hodiè verò postquam apud Protestantens plerique
cordatiorum scripturæ interpretum illam erroneam interpre-
tationem doctrinæ Mosaicæ de conjugii angelorum cum sæmi-
nis rejecerunt, debent etiam simul rejecissè erroneas con-
clusiones, quæ successu temporis errori illi capitali accesserunt.
Aut enim insigniter fallimur, aut huic erroneæ doctrinæ de
nuptiis angelorum & hominum, pleraq; , si non omnia, quæ

de magia hodie homines sibi erroneè persuadent, de fœderibus ac societatibus diabolorum cum hominibus, de incubis & succubis &c. originem debent, Ut taceam, illas multiplices fabulas de diaboli in specie corporea apparitione, quæ extant in vitâ Pauli & Antonii, quasq; uti multi etiam nostratium habent pro verâ historiâ, ita jam Erasmus notavit, totum eum libellum esse figmentum in cerebro Hieronymi natum.

§. XLI. Post secula barbara cum scholæ iterum & Academia instituerentur, apud Protestantes in confesso est, regnasse summam superstitionem in Papismo. Etsi igitur Doctores Scholastici Aristotelem sequerentur, eumque explicarent, hic vero tot & tam absurdas fabulas, uti Platonici & Stoici faciebant, de Dæmonibus eorumque efficacîâ corporeâ non tradidisset, ex variis tamen rationibus factum est, ut Scholastici & potissimum Scotistæ ineptias illas omnes de Diabolorum pactis cum Magis arriperent. Ut enim doctrinam suam catholicam esse jactare possent, eruendus erat consensus Patrum Ecclesiæ priorum Seculorum. Cum vero hi magnam partem Platonici & Stoici essent, tentanda arat (quamvis id non posset nisi ineptissimè fieri,) conciliatio Philosophiæ Platoniciæ & Stoiciæ cum Aristotelica. Opus etiam erat multis Pseudomiraculis ad idololatriam Papisticam persuadendam. Ad hæc autem maximè aptæ erant etiam fabulæ antiquæ de fœderibus Diaboli cum Magis, cum hoc pacto Clerus Pontificius in rebus inanibus, inanibus etiam remediis, quæ partim in convertendis fictis Magis, partim in curandis fictis morbis consistebant, quos ex Magis ortum duxisse populum persuadebant, hunc facile in sui admirationem poterant perducere. Erat & alia utilitas fabulæ de pacto cum diabolo. Si quidam vir pius & probus esset, Clero Pontificio ob infinitas causas (quis enim eas ob quas quis Clero displicere poterat, omnes enumeraverit?) invisus, & hic ita prudenter actiones suas institueret, ut sub prætextu heterodoxiæ aut hæreseos ipsi nocere non possent, nullum aptius remedium erat, eum ad ignem damnandi, quàm si de Magiæ crimine eum suspectum redderent, & diris tormentis

tis eò adigenent, ut infinitas nugas à Clero Pontificio excogitatas de commercio Diaboli cum Magis confessione suâ confirmaret.

§. XLII. Erat Italia istis superstitionibus infecta, cum studium Juris Civilis Justiniani in Academiis Italicis florere inciperet. Inveniuntur ibi potissimum in Codicis titulo *de Malef. & Mathem.* leges de pœnis venevicorum, & astrologorum &c. Cur astrologia tam invisa esset, potissima causa erat, quod multi homines superstitiosi Astrologos de morte Cæsarum consulerent, quam & potissimam causam fuisse, cur jam Augusti temporibus Philosophi imprimis Platonici ac Mathematici ex toto Imperio Romano fuerint ejecti, & ob quam ipse Constantinus Magnus, utpote qui antea ipse eos consulerat, illos timebat, & legibus peculiaribus in eos animadvertibat, alii jam annotarunt. At quod ad reliquam Magiam superstitiosam attinet, punire jubet Constantinus *in l. 4. Cod. d. rit.* scilicet Magos, quatenus damnum dant, aut ad libidinem excitant, superstitionem vero, quæ ad curandos morbos & similia adhibetur, puniri non vult. Ob quam legem, ut istud obiter notem, etsi communiter malè audiat Constantinus, & nos nec superstitionem ipsam, nec rationem legis approbemus, putamus tamen non injustè fecisse Constantinum, quod eam, quæ damnum non dat pœnis civilibus coercere noluerit, cum talia vitia magis pertineant ad emendationem doctrinalem, quàm ad civilem. Interim exinde videmus, quod tùm temporis nondum persvaserint sibi Episcopi Christiani, ac si Magi haberent pactum cum Diabolo, aliàs Constantino, qui fere nihil citrà consensum Cleri faciebat, non permisissent, in dicta lege eam distinctionem Magiæ adhibere.

§. XLIII. Quia tamen Glossatores juris Civilis à tenera juventute doctrinis Clericalibus erant infecti, inter quas & illa de foedere Diaboli cum sagis non erat ultima, ac Canonistæ potissimum eam doctrinam etiam urgebant, inde & hi, etsi aliàs in aliis doctrinis sæpè à Canonistis dissentiant, facilè errorem communem contortis expositionibus juris civilis propagabant. Inde doctrinæ communes de crimine Magiæ, non ex Jure Justinia-

neo derivatæ, sed à Glossatoribus ex præjudicio illo communi propagatæ, quod Magia sit species criminis læsæ Majestatis divinæ, quod sit crimen extraordinarium, atrox & occultum, in quo sufficiant leviora indicia ad torquendum, e. g. nominatio facta à reo ejusdem criminis: Item, quod in hoc crimine & similibus graviora tormenta adhiberi possint: quod reus convictus etiam post mortem damnari possit; quod ex causa hujus criminis confiscationi locus sit, non obstante novissimâ constitutione Justiniani. *Conf, Anton. Matth. de crimin. lib. 48. tit. 2. c. 1. n. 2. § tit. 5. c. 7. 13.*

§. XLIV. Venio ad Germanos, de quibus alio tempore inquirendum, quid hi jam à Taciti temporibus de crimine Magiæ senserint. Jam sufficiat, ex hodiernâ crassissimâ superstitione apud multos populos Germaniæ, penes quos solum exercitium religionis Pontificiæ obtinet, imò ex superstitione apud ipsos Protestantés adhuc hodiè durante facile præsumi posse, quam firmiter ante reformationem Clerus Pontificius toti populo fabulas suas de crimine Magiæ pervaserit. Unde nullum est dubium, quin apud Germanos etiam ante introductas Academias creditum fuerit, Magos habere pactum cum Diabolo, ita ut post institutionem Academiarum Glossatorum sententiæ illæ facile approbationem invenerint. Plura suppediabit Malleus Maleficarum, cujus *Part. I.* præmissa est Bulla Pontificia de Magis ab Inquisitionibus hæreticæ pravitatis in Germania puniendis. Non tamen ista sententiæ apertè in legibus invenitur, sed magis ad opiniones communes & jus non scriptum videtur esse referenda. Ita enim legitur *lib. 2. artic. 13. Land. Recht: Welcher Christen, Mann oder Weib ungläubig ist / oder mit Zauberey umgehét / oder mit Bergiftung / und der überwunden wird / die soll man auff einer Herden brennen.* Hunc enim textum, etsi commodè possit explicari, quod loquatur saltem de Magis nocentibus, tamen jam olim à Scabinis Lipsiensibus generaliter fuisse expositum, sive nocitum sit, sive minus, docet Carpzovius *qu. crim. 49. n. 8.* Imò ipse auctor Constitutionis Criminalis Carolinæ, qui verosimiliter fuit Jctus
vel

vel Italus, vel Germanus, tantum abest, ut disertè quid de Magiâ, quæ pactum cum Diabolo habeat, in Constitutione ista disposuerit, ut potius apertè sententiam Juris Justiniani modo memoratam cum distinctione inter Magiam nocentem & non nocentem repetierit, nisi quod huic ultimæ pœnam arbitrariam dictaverit. So jemand denen Leuten/ inquit *art. 109.* durch Zauberey oder Nachtheil zugefüget/ soll man ihn straffen vom Leben zum Tode/ und man soll solche Straffe mit dem Feuer thun. Wo aber jemand Zauberey gebraucht/ und damit niemand Schaden gethan/ soll sonst gestrafft werden nach Gelegenheit der Sache/ darinnen die Urtheiler Raths gebrauchen sollen/ wie von Rathsuchen hernach geschrieben steht. Etsi vero auctor hujus articuli secundum regulas bonæ interpretationis velit, Magum non nocentem aliis, debere mitius igne aut capitali pœnâ puniri, & plane nihil de fœdere Diaboli memoret, & verosimiliter etiam hoc fœdus non crediderit, tamen interpretes, uti adsveti sunt quidlibet ex quolibet interpretari, etiam alterum casum constitutionis criminalis de Magia non nocente exposuerunt, quod ibi non solum debeat respici ad eam circumstantiam, quod nullum damnum datum sit, sed & ad alias, an nimirum pactum cum Diabolo inierint Sagæ, & an simul Venere nefandâ cum Dæmone usæ fuerint, atque his casibus etiam ignis supplicium esse dictandum, *Carpz. d. l. n. 7.*

§. XLV. Deberet tamen quis putare, quod reformatio Lutheri, uti homines ab aliis præjudiciis Papismi liberavit, ita & ab istis fabulis Clericalibus de pacto Diaboli cum Magis liberare debuisset. Sed nihil minus. Quin potius sub Augusto Electore ista sententia, quæ hactenus ut jus non scriptum obtinuerat, diserte Constitutionibus Electoralibus *P. 4. const. 2.* fuit inserta, verb. So jemand in Vergessung seines Christlichen Glaubens mit dem Teuffel Verbündnisse auffrichtet/ umgêhet/ oder zu schaffen hat/ daß dieselbige Person/ ob sie gleich mit Zauberey niemands Schaden zugefüget/ mit dem Feuer vom Leben zum Tode gerichtet und gestrafft werden soll. Cum autem Elector Saxonix esset primarius Princeps religionis Lutheranae, non mirum, si postea & in alias ditiones Lutheranorum, imò & Reformatorum Principum
ista

ista communis persuasio propagata fuerit, vel, quod Lutherus ipse adhuc multa præjudicia de Diaboli potestate & viribus adhuc habuerit, uti ex variis scriptis ejus, & ex colloquiis menfalibus subinde apparet, vel quod Philippus Melanchthon post mortem Lutheri Philosophiam & Theologiam Scholasticam in Academiis Protestantibus firmiter iterum stabiliverit, cum à Lutheranis quantum ad Philosophiam attinet, pro communi præceptore Germaniæ fuerit habitus, Reformati autem insuper ei faverint, quod in controversiis illorum Theologicis cum Lutheranis valde ad eorum partes inclinaverit; vel quod nonnulli Theologi Evangelici gustaverint illas utilitates, ob quas supra diximus errorem istum se valde insinuasse Theologis Pontificiis, vel denique, quod Jcti Lutherani adfueti fuerint, exscribere suos tractatus criminales absque judicio ex Doctoribus Pontificiis.

§. XLVI. Habes jam rationes, cur Processus contra Sagas etiam post tempora reformationis non solum apud Principes Pontificios adhuc sit frequentissimus, sed & apud Principes Protestantes Europæ, maximoperè autem apud Lutheranos sæpissimè miras & miserarum tragœdias excitaverit, præsertim cum illi, qui conscientiam Judicum eâ in re melius informare debuissent, partim ex ratione status, partim ex bona intentione & piâ simplicitate magistratus & Judices potius hic soliti fuerint instigare. Ipse Spizelius in præfatione ad sapius citatum tractatum laudat, & commendat judices Processum contra Sagas diligenter formantes de se ipso prædicans: daß solches heilsame Werk nach äussersten Vermögen zu befördern er seines allerwenigsten Orts von vielen Jahren her sich hoch verpflichtet geachtet. Loquatur eâ de re Saxonia inferior, loquatur Svecia, quas turbas ibi dederit processus contra Sagas & intempestivus Zelus DEI honorem prætexens. Nobis ipsis narratum fuit illo tempore à Viro fide digno per Germaniam peregrinante, qui & ipse Assessor fuerat Judicii à Rege Sveciæ contra Sagas constituti, quod ipse & alii assessores ab initio facile subodorati fuerint, nullum fundamentum adfuisse ad inquirendum contra personas denunciatas, cum nullum indicium adesset, quam depositio phantastica puerorum quorundam minorum

nium & impuberum; sed vicisse tamen Theologos assessores pratexendo, Spiritum Sanctum honorem DEI contra regnum Diaboli vindicantem, non permitturum esse, ut pueri mentiantur, & sapius inculcando dictum Psalmi: Aus dem Munde der jungen Kinder und Säuglinge hast du dir eine Macht zugesich- tet / daß du vertilgest den Feind und den Nachgierigen. Tandem, postquam jam multæ personæ innocentes crematæ essent, & aliquis ex pueris virum honestum denunciasset, quod in convi- vio Satanico simul adfuisset, aliquis ex assessoribus Laicis, cum præ- scitu tamen reliquorum, puerum denunciantem tentari curavit, promittendo dimidium thaleri, si se errasse confiteretur & alium loco denunciati denuntiaret, quo facile impetrato, & Theolo- gis assessoribus jam palpantibus, quod Spiritus Sanctus non lo- queretur per pueros, castigati quidem virgas à ministro judicii fu- re denunciantes pueri, & processus sublatus, sed nimis tar- dè, cum jam multi innocentes essent cremati. Et omnino pla- nè pudendas fuisse fabulas, in quibus fundata fuit inquisitio Svecica, vel ex eo apparet, si quis absque præjudicio legat narra- tionem hujus inquisitionis, quam tractatui suo inseruit Spize- lius *Part. I. cap. 17. p. 172. seq.* et si & auctor relationis eam scripse- rit ad persvadendam sententiam communem, & Spizelius eum in finem eandem tractatui suo inseruerit. Præprimis autem at- tentionem merentur ea, quæ Spizelius ex dicto auctore *p. 187. seq.* refert, ex quibus disertè apparet, innocentissimas personas à pueris istis fuisse denunciatas.

§. XLVII. In hoc Statu adhuc in Germania hodiernum est processus contra Sagas, nisi quod postquam Philosophia Carte- siana, utpote quæ in doctrina de Spiritibus Platonica & Schola- stica tota opposita est, in Belgio radices egit, & etiam Theolo- gos reformatos quosdam in suas partes traxit, apud reformatos, præcipè non Voetianos in Belgio, & ex horum commercio cum Germanis etiam in Germania mitior & rationi magis conformis sententia obtinere, & inquisitionum magicarum exempla etiam in Germania cœperunt fieri rariora, ac sperandum erit, cum re- liquis præjudiciis, quorum jam plurima Germani & Theologi & Jcti rejecerunt, & hoc mox rejectum iri. Et si enim nequaquam

adhareamus Philosophiæ Cartesianæ nimis in doctrina de spiritibus in alterum extremum inclinanti, atque hæc inconvenientia pluribus jam appareat, sufficit tamen, quod ope Philosophiæ Cartesianæ grilli isti Scholastici, ad quos etiam vani conceptus de crimine Magiæ sunt referendi, ex multis Academiis sint extirpati, nec timendum sit, ut in terris Principum Protestantium rursus sint in folium evehendi.

§. XLVIII. Cum enim in hoc crimine nunquam ullum verum corpus delicti affuerit, quilibet videt, quod nec unquam ullum verosimile indicium adesse potuerit, quia non entis nulla sunt indicia. Fac vel mille Sagas illa omnia fuisse confessas, quæ apud Carpzovium in sententiis questioni 50. criminali recensentur, quilibet tamen facile palpat, quod omnia illa sint suppeditata à iudicibus & crudelissimis tormentis extorta. Imo demus etiam mille Sagas spontè de se talia fuisse confessas, quamvis venerer, an extot myriadibus igne combustis, decem allegari possint, quæ id fecerint, quis iudex tam absurdus esset, ut crederet mille fœminis unanimiter deponetibus, v. g. se in cælo fuisse, & cum S. Petro saltasse, aut cum ejus cane venatorio concubuisse? Nam magis (non dicam ridicula, quia crudelitas processus contra Sagas quid tristius postulat,) stulta sunt ea, quæ leguntur in depositionibus Sagarum. Hinc facilè responderi poterit communi effugio Jctorum nostrorum, in criminibus oculis & facti transeuntis, ut Adulterio, Stupro, Sodomia, Hæresi, Veneficio, Sortilegio &c. de corpore delicti aliter constare non posse, quam per conjecturas & indicia adeoq; in his præsumtionem & conjecturatam probationem heberi pro plena. *Vid. Carpz. qv. 119. n. 61.* Nem in reliquis delictis omnibus saltem de aliquo corpore delicti aliquando constitit, de eorumq; existentia nulli homini sanæ mentis restare potest dubium. At cum nunquam extiterit corpus delicti in ullo casu Magiæ, parum apta est criminis hujus cum reliquis recensitis comparatio.

§. XLIX. Unde jam suâ sponte ruunt, quæ Doctores de indicii Magiæ tradere solent. Sunt vero illa duplicis generis. Alia enim vel in lege publicâ Imperii & scilicet in Constitutione Carolinâ sunt fundata, alia iis à Doctoribus superaddita. Posteriora quod attinet, pudet ea referre, cum ea non aliis rationibus, quam

aucto.

auctoritatibus Inquisitorum Pontificiorum nitantur, ac propter superius dicta, nullam mereantur fidem. Solent tamen Jcti Protestantes ea absque judicio commentariis suis cum approbatione inserere. Unus instar omnium fit Christophorus Crusius, qui in *Tractatu de indicis delictorum specialibus cap. 32.* tales nugas magno cumulo adscripsit, & defendere intendit. Neque è re erit, in his latius refutandis actum agere, cum nuperrimè in hac ipsa Academia fallacia ista Magiæ indicia peculiari dissertatione inaugurali fufius jam sint rejecta, & Auctor cautionis criminalis ista etiam solidissimè impugnaverit.

§. L. Illud tamen omittere nequeo, quod etiam pro peculiari indicio Magiæ venditetur, si reus nel rea signis eminentibus externæ pietatis sint conspicui. *Vid. Crusius d. l. n. 102. seq.* Dixit Apostolus, Pietatem ad omnia esse utilem. Nostri vero indicium gravissimi & horrendi delicti eam esse volunt. Quis homo sanæ mentis vel in profundissimo somno tale argumentum sibi imaginari posset? An, inquit, fucata est illa pietas non vera. Demus initio, id verum esse. Non tamen propterea erit indicium Magiæ, Est hypocrisis vitium, quo omnes homines, maximè autem, qui honestiori vitæ genere, vel a natura, vel assuetudine dediti sunt, tentantur. Ergone homines turpissimè viuentes damnabunt homines honestati dantes operam, ut Magos, ob suspicionem fucatæ pietatis sive levem, sive etiam gravem? Quis hæc concoqueret absque indignatione? Sed nec verum est, insignem professionem pietatis externæ esse indicium hypocriseos. Ergo nec talis professio potest justum indicium Magiæ esse, sed alio indicio opus esset adfirmandum prius hoc pseudo indicium, & nullâ aliâ re suspecti be Magia tunc opus haberent pro sua defensione, quàm ut afferrent vulgatum versiculum:

Omnia cum liceant, non licet esse pium.

Quin potius absurdissimum hoc indicium erborat ea, quæ *supra* §. 41. observavimus, nempe Clerum Pontificium crimen Magiæ invenisse, ut sub hoc pretextu viros pios sibi invisos possint sub specie justitiæ & Zeli divini interimere. Legant omnes, qui specimen illustre malitiæ Clericalis in hoc genere cognoscere desiderant integrum tractum Gallicum, cui titulus: *Historie des Diables de London, & conferant Beckeri mundum fascinatam lib. IV.*

c. II. ac stupefcent. Hoc factò legant etiam attentè fabulam de horrenda Magià Ludovici Godofredi, quam Franciscus Rossetus inferuit *Historicis tragicis sui temporis*, & inde ex Gallico in Germanicam idioma transtulit Martinus Zeilerus in traurigen *Mordgeschichten* / & deprehendent, Spizelium sine ratione in sæpè allegato tractatu sæpius hoc exemplum adduxisse, sed potius vel ex ipsa descriptione Rosseti multas circumstantias transparere indicantes, Ludovicum Godofredum fuisse virum optimum & valde pium, ac ex sola invidia à Clero per calumniam ac subornationem falsæ accusatrici fuisse, ut magum condemnatum. Ulteriore demonstrationem reservamus curis secundis.

§. LI. Sed videamus jam indicia, quæ lege Carolinâ continentur. Ita vero *Articulus 44. Constit. Criminalis*. Wenn jemand sich erbeut/ andern Menschen Zauberey zu lernen/ oder jemand zu bezaubern bedrohet/ und dem bedrauten dergleichen geschieht/ auch sonderliche Gemeinschaft mit Zauberern oder Zauberin hat/ oder mit solchen verdächtigen Dingen/ Gebärden/ Worten und Wesen umgeheth/ die Zauberey auff sich tragen/ und dieselbige Person deselben auch berüchtiget/ das giebet eine redliche Anzeigung der Zauberey/ und gnugsame Ursache zu peinlicher Frage.

§. LII. Forent hæc indicia nonnullius momenti, si probatum fuisset, existere crimen Magiæ. Hoc vero nondum monstrato & illa sunt inania, nec verosimilitudinem aliquam, inferunt. Demus primò esse aliquem probè convictum, quod se obtulerit, quod aliis magiam, (adde etiam Diabolicam) docere voluerit. Nullum inde oritur indicium, quod ipse pactum cum dæmone inierit. Diximus suprâ, §. 36. multos homines tam stultos esse, ut fœdera cum diabolo quærant, neque est dubium, multos homines tam profanos esse, ut talia desiderantibus illudant eosque pecuniâ emungant, offerendo se, quod illud pactum tanquam mediatores promovere velint, & reverà alios homines subornent, qui diaboli personam sustineant. Proptereà tamen nec ipsi Magi sunt, nec Magiæ crimen existit. Non laudo eos, non excuso, non volo decipientes pariter ac deceptos à pœna etiam graviore esse eximendos, sufficit, quod non puniendi sint ut magi, & quod hoc non sit genuinum magiæ indicium.

§. LIII.

§. LIII. *Secundum* vero indicium non intelligo. Nam initio nemo facilè tam stultus erit, ut alteri minetur, daß er ihm wolle bezaubern. Quod si minetur, quod velit damno afficere vel intuitu vitæ aut sanitatis, vel intuitu bonorum, minæ hæ non inferunt damnum per magiam & fœdus cum diabolo. Sed fac etiam, aliquem expressè minatum esse quod velit per magiam ipsi nocere, unde constabit de altero hujus indicii requisito, quod reverà PER MAGIAM alteri nocitum sit, cum nulla detur Magia? Vel certum est & apertum, quod is, qui ita minatus est, alteri per media evidenter naturalia aut moralia damnum dederit, tum non est Magus; vel suspicio saltem est, damnum subsecutum ab isto per media occulta esse perpetratum, tum non poterit pro mago haberi: partim, quia valde dubium est, an damnum subsecutum ab eo processerit, partim quia media occulta non statim sunt diabolica. Multa sunt in naturâ occulta per quæ alteri etiam damnum dari potest absque concursu diaboli propter magnetismum naturæ, cujus rationem dare possunt nec Aristotelici nec Cartesiani. Sed hoc est antiquum asyllum ignorantia Academicæ: Quicumque effectus non possunt demonstrari ex libellis Physicæ Academicæ, & tamen non commodè possunt Deo adscribi, abscribendi sunt Diabolo.

§. LIV. *Tertium* indicium, conversatio cum magis & sagis petit id, quod in quæstione est. Cum enim non sint magi & sagæ, nulla etiam est cum eis conversatio. Deinde etiam si demus, dari sagas, tamen conversatio cum iis esset indicium maximè fallax, cum multæ possit esse causæ aliæ, v. g. cognatio, vicinitas, educatio, interesse pecuniarium, paritas status & infinitæ aliæ, cur aliquis cum mago ejusmodi conversatus fuerit. Anputabimus eos esse adulteros, falsarios, helluones, qui cum ejusmodi hominibus etiam familiariter conversantur. Notus quidem est versiculus: Noscitur ex socio qui non cognoscitur ex se. Sed notum etiam est, versiculos ejusmodi non esse sufficientes ad torturam; aliàs ex simili dicterio, quod solus cum solâ non præsumatur orare Pater noster, quilibet etiam torquendus esset, qui solus cum solâ deprehenderetur. Oriuntur ejus-

modi dicitur ex eo, quod sapius fieri solet, sed præsupponunt communiter multas circumstantias alias in ipsis dicitur non expressas. Fallit autem maximè istud axioma de socio, in delictis occultis. Quid enim, si nesciam cum reliquo populo, Titium esse de aliquo crimine suspectum, an conversatio cum Titio, cujus scelus postea detegitur, mihi fraudi foret? At Magia dicitur esse delictum occultum. Igitur si aliquis cum homine, postea magiæ accusato & secundum processum consuetum convicto, conversatus est eo tempore, quo habebatur pro viro honesto, qualis absurditas esset, si conversatio hæc alterum redderet suspectum. Nam articulus non potest loqui de eo, qui magiæ est accusatus. Aut enim is condemnatus est, aut absolutus, & posterius vel ob monstratam innocentiam, vel ob purgata aut alias non sufficientia indicia. Si condemnatus est, casus vix erit dabilis, ut alius cum tali conversari possit, cum nullum fortè detur exemplum, quod magus condemnatus pœnæ gratiam impetraverit. Si absolutus est, etiam si id propter insufficientia indicia factum est, quænam esset ratio hunc pro suspecto de magiâ haberi, qui conversatur cum eo, quem iudex præmissâ causæ cognitione pro mago non habet? Alia infinita ut jam taceam.

§. LV. Nimis autem generale, confusum, & obscurum est indicium *quartum*: si quis utatur rebus, verbis, & gestibus, quæ suspecta sint de magia, ut reverà pudere debuisset autorem *Constit. Criminalis*, quod in re tanti momenti tam vagum indicium posuerit, & ita inquisitoribus fenestras aperuerit, quidlibet etiam si sit res absurdissima, sub hoc indicio comprehendendi. Neque enim alias qui de indiciis delictorum commentati sunt, solent in enarrandis indiciis delictorum quæ generalibus, quæ specialibus à præscriptione Constitutionis Criminalis latius abire, & indicia multiplicare. At cum in magiâ id facere communiter soleant, verosimilè est, interpretes ad eum errorem seductos esse, quod putaverit quilibet, se indiciis illis afferre casum, quartum hoc indicium declarantem, v. g. si quis deprehendat apud inquisitum ollam repletam bufonibus, membra humana, librum magiæ, aut si proponatur effossum limen domus vel stabuli, inibiquæ defossum quid deprehendatur, quod homines inficerentur

rentur &c. *vid. Crus. d. Cap. 32. n. 4.* Ubi semper supponitur & magiam dari, & tales res probare aliquem esse magum, quorum utrumque tamen falsum est.

§. LVI. Quenam ergo cautiones Judici in processu contrè sagas adhibendæ sunt, ne innocentes puniantur? Plures equidem recenset Auctor Cautionis Criminalis *dub. 16. & seq.* quia præ se fert, ac si credat existentiam criminis magiæ sed quarum tamen singulæ infinitis ab usibus subacent, alibi examinandæ. Nobis unica cautio est, quia crimen magiæ pro fabuâ habemus, ut Princeps non permittat inquiri de crimine Magiæ, i. e. de fœdere hominum cum diabolo, (nam de damno hominibus per magiam occultam vel naturalem vel artificialem dato nobis sermo non est,) & ut Judex inferior nunquam inquirat. Et quamvis probè nobis constet, magistratûs intermedios esse executores potestatis summæ in Republ. nec posse eos vel leges vel mores receptos corrigere, simul tamen certi sumus, nunquam ad futura esse indicia sufficientia ad inquisitionem, adeoque Judicem inferiorem etiam, legibus ipsis, & quæ illæ de iudiciis delictorum disponunt, si concedat denunciatis defensionem pro avertenda inquisitione, se ac suum procedendi modum defendere posse.

P R Æ S E S

ad

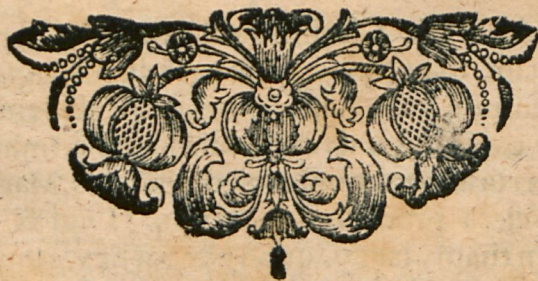
RER PONDENTEM SUUM.

REdo Tibi, Clarissime REICHI Dissertationem Tuam inauguralem de crimine Magiæ, quam meæ censuræ exhibuisti. Tractasti ibidem diversis quatuor capitibus 1. de existentia hujus criminis 2. daorigine erroris communis, 3. de iudiciis Magiæ, 4. de cautelis circa processum sagarum. Legi & laudo diligentiam tuam, laudo, quod per tot devia unâ cum tot se ductoribus ambulans, tamen viam regiam veritatis inveneris, & cognoveris, crimen magiæ ad fabulas pertinere,

nere, quibus Clerus Pontificius decipere solet Laicos incautos. Neque miratus sum, quod in tantâ difficultate materiæ subinde in disputatione Tuâ remanserint dubia quædam, quæ ulteriorem disquisitionem videbantur postulare. Non mihi tamen fuit tempus, evolvendi auctores, quos passim pro corroborandâ sententiâ tuâ adduxisti & omnia cum curâ debita ineditandi. Igitur cum Tibi jam proposueris, in secundis curis discursum Tuum emendatiorem unâ cum speciminibus quorundam processuum contrâ sagas edere, in chartam conjeci breves has Theses, quæ in perfectione prolixioris dissertationis Tuæ in mentem venerunt, & ad quarum methodum vellem revisionem meditationum Tuarum in secundis curis institui. Abstini datâ operâ à multis allegationibus, quia in cathedrâ non videndum est, quis dicat, sed quid dicatur, & quia defectus hic facile ex ipsis collectaneis Tuis suo tempore poterit suppleri. Tu interim vale, ac res Tuas feliciter age.

Dabam d. 6. Novembr. 1701.

F I N I S.

n-
ate
bia
oo-
co-
xi-
am
u-
am
re-
er-
ne-
in
ltis
elt,
cile
eri.

05 H 755

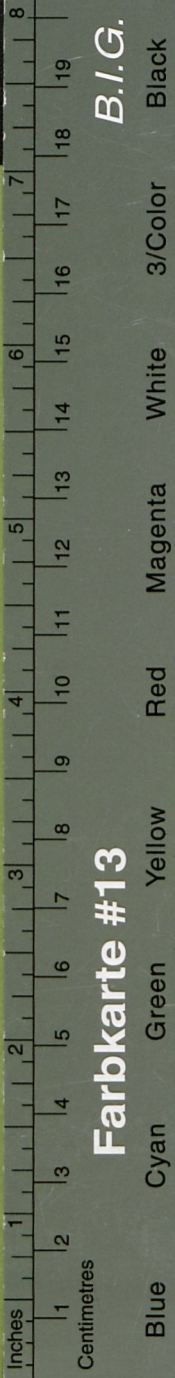
ULB Halle 3
004 228 316

62

Farbkarte #13

B.I.G.

THESES INAUGURALES,
 de,
CRIMINE MAGIÆ
 quas
 RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO
 SCEPTRI BORVSSICI ET BRANDENBUR-
 GICI HEREDE &c. &c.
 IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA,
Ex decreto Illustris Facultatis Iuridicæ
 PRÆSIDE
D. CHRISTIANO THOMASIO, Icto
 REG. MAI. BORVSS. CONSIL. PROF. PVBL. & h. t. DECANO,
PRO LICENTIA
 Summos in vtroque iure honores & DOCTORALIA
 priuilegia legitime consequendi,
 IN AUDITORIO MAIORI,
Horis Antè- & Pomeridianis
Solemni Eruditorum disquisitioni submittit
M. IOANNES Reiche / Amplifs. Ordinis
 Philosophici Adiunctus.
ad D. 12. Novembr. 1720 20 cl.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
 Litteris CHRISTOPH. SALFELDII, REGIMIN. REG. BORVSS. Typogr.